

DIGIN 2023

Digital inclusion in information society

Dostopnost informacijskih rešitev – ključ za opolnomočenje oseb z invalidnostmi

Tilen Škraba, Bogdan Cerovac

Zavod za digitalno dostopnost A11Y.si

Institut Jožef Stefan, 11. 10. 2023

Zavod
A11Y.si →

Zavod za digitalno dostopnost A11Y.si
Ilirska ulica 30, 6310 Izola
E: info@a11y.si

Konferenca

Digitalna vključenost v informacijski družbi

Prispevek

Dostopnost informacijskih rešitev –
ključ za opolnomočenje oseb z invalidnostmi

Avtorja

Tilen Škraba

Bogdan Cerovac, IAAP Certified WAS

Tilen Škraba, višji svetovalec, presojevalec

Direktor zavoda, član strokovnega sveta

Bogdan Cerovac, Web Accessibility Specialist (WAS)

Vodja strokovnega sveta

mag. Andreja Bevc, vodja usposabljanj

Članica strokovnega sveta, predstavnica lastnikov

Bojan Mord, presojevalec in svetovalec

Član strokovnega sveta, predstavnik oseb za področje gluhih in naglušnih, Zavod Hiša slovenskega znakovnega jezika

Gregor Vidmar, presojevalec pripravnik

Član strokovnega sveta, predstavnik razvijalcev

Boštjan Vogrinčič, presojevalec pripravnik

Predstavnik oseb z oviranostjo vida

Grega Fajdiga, prevajalec, presojevalec pripravnik

Predstavnik oseb z gibalno oviranostjo

Zavod

A11Y.si →

Vsebina

Pomen dostopnosti produktov in storitev v IKT

Stanje dostopnosti v Sloveniji

Posledice dosedanjega neizpolnjevanja zahtev glede dostopnosti

Težave oseb z invalidnostmi in organizacij, ki jih zaposlujejo

Kako doseči izhod iz te situacije

Dolgoročno zagotavljanje kakovosti in kontinuiran razvoj

Oviranost v digitalnem svetu

- digitalni svet je dandanes postal bistveni del posameznikovega življenja
- omogoča medsebojno komunikacijo, izboljšša priložnost za izobraževanje in zaposlitev ter ponuja različne možnosti sprostitev

Vrste oviranosti

■ Vidne

slabovidnost, slepota, barvna slepota, gluho-slepota

■ Slušne

naglušnost, gluhost, gluho-slepota

■ Gibalne

amputacija, artritis, revmatizem, zmanjšana gibljivost, mišična distrofija, tresavica (tremor) in krči, kvadriplegija

■ Kognitivne

ADHD, ASD, intelektualne invalidnosti, učne težave, motnje duševnega zdravja, pomanjkljivosti spomina, multipla skleroza

■ Govorne

jecljanje, afazija, nemost

■ Raznolike sposobnosti

Vrste oviranosti

2.117.674 (2.108.732) **prebivalcev**

671.000

477.000 oseb z oviranostmi

31,8%

22,6% celotnega prebivalstva

Evropska ocena:

10-15% oseb z oviranostmi + 20% starejših

Slovenija:

13,1% oseb z oviranostmi

Vrste oviranosti

Skupina	Ocena
Starejši, po starostnih skupinah <ul style="list-style-type: none">• med 65 in 99• med 70 in 99• med 75 in 99	350.000 254.000 165.000
Slepi in slabovidni <ul style="list-style-type: none">• huda okvara vida• resnejše okvare vida	10.000 35.000
Gluhi in naglušni <ul style="list-style-type: none">• gluhi• naglušni	1.500 200.000
Gibalno ovirani <ul style="list-style-type: none">• osebe s cerebralno paralizo• osebe z multiplo sklerozo• osebe, ki so člani invalidskih organizacij	4.000 3.500 35.000
Kognitivne omejitve <ul style="list-style-type: none">• osebe s poškodbo glave• osebe z disleksijo• osebe z avtističnim spektrom• osebe z downovim sindromom	3.000 15.000 20.000 3.000
Skupaj ocena števila oseb z oviranostmi	671.000

Temeljni zakoni s področja digitalne dostopnosti:

- 2016 - Zakon o javnem naročanju (ZJN-3)
- 2018 - Zakon o dostopnosti spletišč in mobilnih aplikacij (ZDSMA)
- 2025 - Zakon o dostopnosti do proizvodov in storitev za invalide (ZDPSI)

3. odstavek 68. člena ZJN (tehnične specifikacije) pravi:

(3) Pri vseh predmetih naročanja, ki jih bodo uporabljale fizične osebe, bodisi splošna javnost bodisi uslužbenci naročnika, **naročnik pri pripravi tehničnih specifikacij upošteva merila dostopnosti za invalide ali zahteve za oblikovanje, prilagojeno vsem uporabnikom**, razen v ustrezno utemeljenih izjemnih primerih. Kadar zahteve v zvezi z obvezno dostopnostjo določa neposredno veljaven pravni akt Evropske unije, naročnik tehnične specifikacije glede kriterijev dostopnosti za invalide ali zahtev za oblikovanje, prilagojeno vsem uporabnikom, določi s sklicevanjem na ta akt.

Stanje dostopnosti v Sloveniji

Dejstvo: Uveljavljanje določb zakonov zaostaja.

Digitalizacija se širi na vseh področjih (zdravstvo, bančništvo, javna uprava)

- **Kako se izvajajo določbe ZJN? Nadzor?**
- O dostopnosti se je začelo govoriti šele po sprejemu ZDSMA
- 95% spletišč je kljub temu še vedno, 5 let od veljavnosti zakona, nedostopnih.
- Od vseh 25.541 preverjenih URLjev je avtomatsko preverjanje dostopnosti samo za 53 URLjev javilo, da so brez kakršnihkoli napak (maj 2023).
- Pri aplikacijah in produktih je stanje še slabše.
- Ob iskanju dostopnih programskih rešitev za Zvezo društev slepih in slabovidnih Slovenije smo bili vedno neuspešni.

Posledice doseganja neizpolnjevanja zahtev

Dejstvo: Povečuje se digitalni razkorak med družbenimi skupinami.

- Koliko aplikacij in kompleksnih strani je bilo od 2016 do danes razvitih na novo ali posodobljenih in nadgrajenih? **Nedostopno!**
- Koliko spletnih strani so prilagodili s ciljem zagotavljanja dostopnosti? **Neuspešno!**
- Kdaj se bodo vse te napake iz obdobja od sprejema zakonov odpravile? Koliko dodatnih stroškov bo to prineslo? Koliko časa bodo zaradi tega osebe z invalidnostmi še diskriminirane?

Težava niso le nedostopne rešitve. Moda še večja težava je zaostanek na področju razvoja kompetenc. 7 let izkušenj iz razvoja dostopnih rešitev se ne da nadomestiti v parih letih.

Posledice bodo tako dolgotrajne.

Kako doseči izhod iz te situacije

Dejstvo: Ključni problem je pomanjkanje informiranosti, ozaveščenosti in kompetenc s področja digitalne dostopnosti na vseh nivojih

- Spremljati in preverjati je potrebno spoštovanje 68. člena ZJN.
- **Primopredaja rešitev!**
- Aktivno informiranje in ozaveščanje vseh deležnikov, tako zaposlene v JS, kot izvajalce.
- Spodbujanje razvoja dostopnih rešitev – tudi tistih, za katere zakon tega ne določa.
- Finančna podpora invalidskim organizacijam, podpornim organizacijam in delodajalcem.
- Omogočanje in spodbujanje usposabljanje vseh deležnikov vključenih v produkcijo.

Kako doseči izhod iz te situacije

Dejstvo: Pri razvoju kompetenc ne smemo nikogar izpustiti

- Projektni vodje
- Sistemski analitiki
- Snovalci uporabniške izkušnje
- Oblikovalci
- Razvijalci (programerji)
- Testerji
- Skrbniki vsebin

Razvoj kulture v organizacijah.

Odgovornost in skrbništvo na področju dostopnosti

Kako doseči izhod iz te situacije

Vprašanje: Ali obstaja zadostno zavedanje in politična volja?

- Potrebna širša promocijska aktivnost
- Kontinuirano usposabljanje strokovnega in odgovornega kadra
- Predmeti digitalne dostopnosti v procesih izobraževanja
 - Javna uprava
 - Oblikovanje
 - IT / Programerji
- Vključevanje strokovnjakov
- Vključevanje oseb z invalidnostmi
- Odgovornost: Direktor dostopnosti / Koordinator dostopnosti

CPI: Menedžer digitalne dostopnosti

Dolgoročno zagotavljanje kakovosti in kontinuiran razvoj

*Dostopnost je proces, **je zavedanje**, je znanje.*

Dostopnost ni funkcionalnost ali vtičnik, ki se jo/ga da kupiti!

Zavod A11Y.si

Zavod za digitalno dostopnost A11Y.si
Ilirska ulica 30, 6310 Izola
E: info@a11y.si

Tilen Škraba | E: tilen@a11y.si

Bogdan Cerovac | E: bogdan@a11y.si

Zavod
A11Y.si →

Vprašanja
komentarji

Hvala.

www.DigitalnaDostopnost.si